

In de huisaanhuiskrant De week van Hellendoorn-Nijverdal van 3-11-2020 stond onderstaande column van de voorzitter van de Sterrenwacht. Toen hij een lezing hield op één van de ouderenmiddagen, kwam hij in gesprek met ds. Liesbeth Jansen-Gort; zij had ter opening Ps. 8 had gelezen.

Pro Ecclesia ac Nocte

Met het verzetten van de tijd onlangs, vond ook het landelijk evenement: “Nacht van de Nacht” plaats. Jammer dat aan donkerte, die “oerkwaliteit” van leven, maar één maal per jaar positieve aandacht wordt besteed. Waar dat kan, probeer ik de dramatische lichtvervuiling (energieverspilling pur sang !) in ons land, bespreekbaar te maken. Zo’n gelegenheid deed zich voor bij een lezing die ik hield voor een kerkelijke ontmoetingsgroep namens de Historische Kring.

Onderwerp van gesprek werd terloops de teloorgang van de kerkgang. Ik greep m’n kans en vertelde de aanwezige ouderenpastor, hulp te kunnen bieden. Ik stelde haar voor, dat het zou helpen als mensen in de westerse wereld ‘savonds alle overbodige licht uit zouden doen. Dan zou die westerse mens in dat oorspronkelijke donker, de ware grootsheid van het firmament zien; impliciet zijn eigen nietigheid ervaren en tot inkeer komen. Astronoom Neil DeGrassTyson zei dat zo: “Als we allemaal naar de onbedorven nachthemel zouden kunnen kijken, dan zouden we ons realiseren hoe klein we zijn in de kosmos. Dat kijken wordt een reset van onze ego’s, pas dan kunnen we voluit beseffen wat het is om mens te zijn op een planeetje in de kosmos”.

Het zou niet anders kunnen, zo betoogde ik, dat de mens in die opperste staat van verwondering en bescheidenheid, zou beseffen dat dit alles niet zomaar kan zijn ontstaan en het antwoord zou gaan zoeken in de kerk. De pastor was het roerend met me eens, wat me een goed gevoel gaf, zo vaak overkomt me dat niet.

De tijd ontbrak, anders had ik haar nog gewezen wat op de grafsteen van Immanuel Kant staat; vrij vertaald: “Er zijn twee dingen die het gemoed vullen met groeiende bewondering en ontzag: de met sterren bezaaide hemel boven mij en het morele gezag in mij”. Prachtig statement. Dat Kant als grondlegger van - oh ironie - de Verlichting, ook wel religieus was, blijkt uit zijn antwoord op de vraag: Immanuel, hoe zit het dan met het Opperwezen? Immers hij, Kant, had het “sapere aude” (durf te weten) als motto aan de mensheid opgedragen. Zijn reactie: “kijk naar de sterrenhemel en vraag je af hoe het komt dat je als mens een geweten hebt, dan weet je genoeg”.

Ondanks die afkalvende kerkelijkheid, heeft de kerk nog steeds invloed op de maatschappij. In het perspectief van de profane drie-eenheid “people - planet - profit, is zelfs een “Groene kerk” opgericht. Mijn ideaal: Sterrenwachten en Groene kerk smeden een alliantie om die oerdonkere nacht terug te krijgen, en de Sallandse Heuvelrug krijgt - net als Terschelling – de internationaal erkende status van Dark-Sky-park. Wat zou het mooi zijn als de “groene clerus” alle gelovigen ex cathedra zou oproepen om het overbodige licht uit te doen. Dat zou mens, kerk en milieu toch zó helpen. Mocht u lezer, denken dat zit er voorlopig niet in, laten we dit appèl dan maar

kwalficeren als onschuldphantasie die Kant nog wal raakt.